

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Кафедра економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету
Андрій МУЗИЧЕНКО
8 червня 2026 р.

”СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри економіки
протокол № 16 від “05” червня 2026 р.
Завідувач кафедри
В. Байдала Вікторія БАЙДАЛА

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП «Економіка підприємства»
Тетяна ГУЦУЛ Тетяна ГУЦУЛ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ»

Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (С1.01 Економіка)»

Освітня програма «Економіка підприємства»

Факультет економічний

Розробники:

Віталій НАГОРНИЙ, доцент кафедри економіки, к.е.н., доцент
Ольга РУБАН, доцент кафедри економіки, к.е.н., доцент;
Ярмошенко О.Г., асистент кафедри економіки, PhD

Київ – 2026р.

1. Опис навчальної дисципліни «Корпоративна соціальна відповідальність»

Дисципліна «Корпоративна соціальна відповідальність» відноситься до обов'язкових навчальних дисциплін, вивчення яких забезпечує майбутніх фахівців системним уявленням про концепцію корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), її значення в сучасній економіці, а також знаннями і навичками щодо впровадження стратегій сталого розвитку у діяльність підприємств з урахуванням економічних, соціальних та екологічних аспектів.

Завдання, цілі та опис занять: а) ознайомити студентів з основами корпоративної відповідальності; б) аналіз кращих міжнародних та національних практик КСВ; с) формування підприємницької позиції, орієнтованої на економічні, соціальні та екологічні аспекти; д) розвиток базових навичок самостійного прийняття рішень / вирішення проблем на основі принципів етики та відповідальності в житті та бізнесі, е) розгляд інструментів оцінювання соціальної та екологічної ефективності підприємств та формування компетентностей з розробки та реалізації стратегій КСВ у бізнес; ф) оцінка впливу КСВ на конкурентоспроможність підприємств та їх інвестиційну привабливість.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	
Спеціальність	СІ «Економіка та міжнародні економічні відносини (СІ.01 Економіка)»	
Освітня програма	Економіка підприємства	
Освітній ступінь	Магістр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проєкт (робота) (за наявності)		
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	30 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	8 год.
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	90 год.	106 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

2. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів фундаментальних знань теорії та практики корпоративної соціальної відповідальності і відповідних професійних компетенцій.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально економічного та людського розвитку.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

ПРН 6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.

ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПРН 15. Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проєктів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	ти жні	у сьо го	у тому числі					у сьо го	у тому числі				
			л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Сутність і основні поняття соціальної відповідальності													
Тема1 Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності	1	15	3	3			45	12	1				11
Тема 2 Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією	2	15	3	3				14	1	1			12
Тема 3 Формування відносин роботодавців з працівниками на засадах КСВ	3	15	3	3				11		1			10
Тема 4 Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами.	4	15	3	3				12		1			11
Тема 5 Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності	5	15	3	3				11	1				10
Разом за змістовим модулем 1	x	75	15	15				60	3	3			54
Змістовий модуль 2. Чинники ефективності соціальної відповідальності													
Тема 6 Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі	6	15	3	3			45	11	1				10
Тема 7 Моніторинг ефективності корпоративної соціальної відповідальності	7	15	3	3				12	1				11
Тема 8 Оцінювання ефективності корпоративної соціальної відповідальності	8-9	15	3	3				14	1	1			12
Тема 9 Соціальна відповідальність у сфері вищої освіти	9-10	15	3	3				11		1			10
Тема 10 Цілі стійкого розвитку	11-12	15	3	3				12		1			11
Разом за змістовим модулем 2	x	75	15	15				60	3	3			54
Усього годин		150	30	30			90	120	6	6			108

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності	3
2	Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією	3
3	Формування відносин роботодавців з працівниками на засадах КСВ	3
4	Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами.	3
5	Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності	3
6	Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі	3
7	Моніторинг ефективності корпоративної соціальної відповідальності	3
8	Оцінювання ефективності корпоративної соціальної відповідальності	3
9	Соціальна відповідальність у сфері вищої освіти	3
10	Цілі стійкого розвитку	3
	Разом, год.	30

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Становлення і розвиток системи корпоративної соціальної відповідальності	3
2	Концепція зацікавлених сторін як альтернативна тема	3
3	Моделі соціальної відповідальності	3
4	Стандарти корпоративної соціальної відповідальності та рейтинги соціально-відповідальних компаній	3
5	Корпоративна соціальна відповідальність в системі стратегічного управління підприємством	3
6	Соціальні програми та проекти	3
7	Соціальні інвестиції	3
8	Інформаційна політика і соціальна звітність	3
9	Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі	3
10	Оцінка ефективності соціально відповідальної діяльності підприємства	3
	Разом	30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності	15
2.	Формування відносин роботодавців з працівниками на засадах КСВ Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами.	15
3.	Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності	15
4.	Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі	15
5.	Моніторинг та оцінювання ефективності корпоративної соціальної відповідальності	15
6.	Соціальна відповідальність у сфері вищої освіти та цілі стійкого розвитку	15
Разом		90

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти
- мозкові атаки;
- кейс-метод.

1. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій і дебатів;
- метод командної роботи, мозкового штурму;

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки в НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Сутність і основні поняття соціальної відповідальності		
Практична робота 1. Становлення і розвиток системи корпоративної соціальної відповідальності	ПРН 5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності. ПРН 6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді. ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики. ПРН 15. Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проєктів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення	10
Практична робота 2. Концепція зацікавлених сторін як альтернативна тема		10
Практична робота 3. Моделі соціальної відповідальності		10
Практична робота 4. Стандарти корпоративної соціальної відповідальності та рейтинги соціально-відповідальних компаній		10
Практична робота 5. Корпоративна соціальна відповідальність в системі стратегічного управління підприємством		10
Самостійна робота 1.		20
Модульна контрольна робота 1.		30
Усього за модулем 1		100
Модуль 2. Чинники ефективності соціальної відповідальності		
Практична робота 6. Соціальні програми та проєкти	ПРН 5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності. ПРН 6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді. ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики. ПРН 15. Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проєктів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення	10
Практична робота 7. Соціальні інвестиції		10
Практична робота 8. Інформаційна політика і соціальна звітність		10
Практична робота 9. Оцінка ефективності соціально відповідальної діяльності підприємства		10
Практична 10. Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі		10
Самостійна робота 2.		20
Модульна контрольна робота 2.		30
Усього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Усього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання	роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час контрольних робіт і екзаменів заборонені (в т. ч. з використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- Електронний навчальний курс: «Корпоративна соціальна відповідальність» для здобувачів вищої освіти ОС "Магістр". URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1802>
- Нагорний В.В., Рубан О.О. Корпоративна соціальна відповідальність. Навчально-методичні вказівки для студентів денної форми навчання ОС "Магістр" спеціальності "Економіка". К., Вид. «Нова столиця». 2022. 57 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

- Байдала В.В., Єрмаков О.Ю., Тюріна А.А., Нагорний В.В., Нагорна О.В., Рубан О.О. Соціально-економічні виклики у контексті сталого розвитку аграрного бізнесу: монографія. Київ: Вид. «Нова столиця», 2023. 208 с.
- Байдала, В., & Нагорний, В. (2023). Економічна ефективність розвитку сонячної енергетики: аналіз світового досвіду. Український журнал прикладної економіки та техніки Західноукраїнський національний університет, № 4, с.30-37 DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-4-4>
- Байдала, В., & Нагорний, В. (2023). Дослідження ефективності та перспективи розвитку вітрової енергетики у світі. Економіка та суспільство, (55). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-83>
- Башлай С.В., Нагорний В.В. (2021) Концепція сталого розвитку України в умовах Євроінтеграції. Науково практичний журнал Проблеми інноваційно інвестиційного розвитку, №23, (doi: 10.33813/2224-1213.24.2021.2) <https://nonproblem.net/article/24-2021-23/>

5. Башлай Сергій, Вдовічена Ольга, Нагорний Віталій (2023) Сталість ресурсів та відновлювальна енергія: шляхи до зеленої економіки. Наукові перспективи. № 11(41). с.461-473.
6. Внесок українського бізнесу в реалізацію Україною Цілей сталого розвитку 2016-2020 р.р. URL: <https://csr-ukraine.org/research/vnesok-ukrainskogo-biznesu-sdg/>.
7. Гусева О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б. Соціальна відповідальність бізнесу: навчальний посібник. Київ. Державний університет телекомунікацій, 2020. 222 с.
8. ДСТУ ISO 14001-97. Системи управління навколишнім середовищем. Склад та опис елементів і настанови щодо застосування. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=6407.
9. ДСТУ ISO 14004: 2006. Системи екологічного управління. Загальні настанови щодо принципів, систем та засобів забезпечування. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=51468.
10. ДСТУ ISO 26000:2019 Настанови щодо соціальної відповідальності (ISO 26000:2010, IDT) URL:http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=87921.
11. Індекс прозорості Компаній України 2019. К.: 2020. 64с.
12. Єрмаков О. Ю. Соціальна відповідальність : навч. посіб. К.: Компринт, 2015. 191 с.
13. Корпоративна соціальна відповідальність. Конспект лекцій : навч. посіб. для студентів спеціальності 075 «Маркетинг», освітньо-професійної програми «Промисловий маркетинг». Київ. КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 138 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/55882>.
14. Конспект лекцій з дисципліни Соціальна відповідальність. Уклад. І.А. Юр'єва. Харків: НТУ -ХПІ, 2016. 118 с.
15. Кульганік, О., & Нагорний, В. (2024). Сталий розвиток бізнесу: повоєнні пріоритети. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences, 332(4), 358-365. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-332-55>
16. Ляшук, К., & Гордовський, А. (2023). Соціальний маркетинг і соціальна відповідальність бізнесу. *Трансформаційна економіка*, (02), 34-37. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-2-6>.
17. Нагорний В.В. (2024) Зарубіжний досвід соціалізації бізнесу. Економіка і управління бізнесом. Т.15 № 2. DOI: [http://dx.doi.org/10.31548/economics15\(2\).2024.090](http://dx.doi.org/10.31548/economics15(2).2024.090)
18. Національний стандарт України. ДСТУ ISO 14001:2006. Системи екологічного керування. Вимоги та настанови щодо застосування. URL: <https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/iso-14001-uk.pdf>.
19. Підприємництво в епоху глобальних трансформацій: виклики та перспективи розвитку : монографія. [П. В. Пашко, Л. Л. Лазебник, ін.] ; за ред. П. В. Пашка та Л. Л. Лазебник ; Університет державної фіскальної служби України. Ірпінь : вид.-поліграф. центр Університету ДФС України, 2019. 476 с.
20. Практики КСВ в Україні 2019 / за ред. М. Саприкіної ; Центр «Розвиток КСВ». Київ, 2020. URL: <https://csr-ukraine.org/research/praktiki-ksv-v-ukraini-2019/>.
21. Рубан О.О. Еколого-економічні основи формування землекористування територій природно-заповідного фонду у складі екологічної мережі України. XXIII International

Scientific and Practical Conference. *Social and Economic Aspects of Education in Modern Society*, Warsaw, Poland, 25.11.2020 р. 6 ст. URL: https://doi.org/10.31435/rsglobal_conf/25112020/7242.

22. Рубан О.О. Управління розвитком територій в умовах децентралізації. *Збірник наукових праць «Економічний аналіз»*. Том 31. №1. 2021 р. С.7-16 URL: <https://doi.org/10.35774/econa2021.01.007>.

23. Рубан О.О. Зелена економіка та стале виробництво в умовах глобалізації. *Економіка та суспільство*, №59 (2024) URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-8>.

24. Рубан О. О., Нагорний В. В. Аналіз програм та стратегій корпоративної соціальної відповідальності (CSR) підприємств та їх вплив на сприяння сталому розвитку // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". – 2024. – №5. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-5-9936>

25. Сучасні виклики та напрями вдосконалення в економічній та технічній наукових сферах : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (5-6 грудня 2023 р., м. Запоріжжя) / за ред. Макаренка А. П., Меліхової Т. О. Запорізький національний університет. Запоріжжя: ЗНУ, 2023, 392 с.

26. Станкевич, І., Мальованний, О., & Сакун, Г. (2024). Вплив соціальної відповідальності бізнесу на ефективність управління: сучасні аспекти. *Сталий розвиток економіки*, (1(48), 41-46. URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-5>.

27. Yermakov, O. and Nahorny, V. (2021), On the issue of development of corporate social responsibility of agricultural business entities, *Agrosvit*, vol. 23, pp. 17–24. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.23.17

28. CSR Practices in Ukraine 2012. under the editorship of M. A. Saprykina; Centre for CSR Development. Kyiv, 2012, 126 pages

29. CSR development in Ukraine: 2010–2018. Originated by: Zinchenko A., Saprykina M. Kyiv: Printing House 'Yuston', 2017. 52 pages.

30. SDG Compass: Посібник для досягнення Цілей Сталого Розвитку в сфері бізнесу URL: http://csr-ua.info/csr-ukraine/wp-content/uploads/2016/09/2016-09-15_SDG_Compass_Guide_2015_ukr_web.pdf.

31. Hrebennikova A., Artemchuk L., Nahorny V., Daliak N., Ruban O. (2021). Assessment of the network interaction synergistic effect according to the organization life cycle. *Journal of Eastern European and Central Asian Research (JEECAR)*, 8(3), 311-323. URL: <https://doi.org/10.15549/jeecar.v8i3.754>.

32. Modern aspects of agricultural business development on the principles of sustainability / Nahorny V.V., Tiurina A.A., Baidala V.V., Ruban O.O., Nahorna O.V., Yermakov O.Yu.: Monography. Tallinn: Teadmus OÜ, 2024, 399 p. (25,25 друк.арк)

33. Nahorny, V., Tiurina, A., Ruban, O., Khletytska, T., & Litvinov, V. Corporate social responsibility in modern transnational corporations. *Amazonia Investiga*, (2022). 11(53), 111-121. URL: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.53.05.11>.

34. Nahornii, V., Ruban, O., & Tymoshenko, M. (2024). Mechanism for adapting the social orientation of agrarian business under martial law. *Economics and Business Management*, 15(4), 103-117. <https://doi.org/10.31548/economics/4.2024.103>

35. Tiurina, A., Nahorny, V., Ruban, O., Tymoshenko, M., Vedenieiev, V., & Terentieva, N. Problems and Prospects of Human Capital Development in Post-Industrial

- Society. *Postmodern Openings*, (2022). 13(3), 412-424.
<https://doi.org/10.18662/po/13.3/497>.
36. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436 IV; зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
37. Конвенція ЄЕК ООН «Про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з екологічних питань (Орхуська конвенція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text.
38. Глобальний договір ООН (UN Global Compact, 2000) URL: www.globalcompact.org.ua.
39. Загальна декларація прав людини: Прийнята і проголошена резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. Офіційний вісник України від 15.12.2008 №93. С. 89 - 310. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015.
40. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
41. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
42. Офіційний сайт Секретаріату мережі Глобального договору в Україні: URL: www.globalcompact.org.ua.
43. Офіційний сайт Форуму відповідального бізнесу в Польщі URL: <http://www.fob.org.pl>.
44. International Centre for Corporate Social Responsibility (ICCSR) - URL: www.nottingham.ac.uk/business/ICCSR.
45. Account Ability The Institute of Social and Ethical Accountability URL: www.accountability21.Net.
46. Центр розвитку корпоративної соціальної відповідальності (Можливість бути першим) URL: <http://csr-ua.info/csr-ukraine/>.